



Сборник съдебна практика

Дело C-481/19

DB

срещу

Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)

(Преюдициално запитване, отправено от Corte costituzionale)

Решение на Съда (голям състав) от 2 февруари 2021 година

„Преюдициално запитване — Сближаване на законодателствата — Директива 2003/6/ЕО — Член 14, параграф 3 — Регламент (ЕС) № 596/2014 — Член 30, параграф 1, буква б) — Пазарна злоупотреба — Административни санкции с наказателноправен характер — Отказ за сътрудничество с компетентните органи — Членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право да се запази мълчание и да не се допринася за самоуличаване“

1. *Право на Европейския съюз — Принципи — Право на ефективна съдебна защита — Право на справедлив съдебен процес — Обхват — Право на мълчание — Включване — Граници — Отказ за всякакво сътрудничество с органите (член 47, втора алинея и член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз)*

(вж. т. 38—41 и 45)

2. *Право на Европейския съюз — Принципи — Право на ефективна съдебна защита — Право на справедлив съдебен процес — Обхват — Право на мълчание — Включване — Прилагане в производства, които могат да доведат до налагане на санкции с наказателноправен характер — Критерии за преценка — Правна квалификация на нарушението във вътрешното право, естество на нарушението и тежест на наложената санкция (член 47, втора алинея и член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз)*

(вж. т. 42—44)

3. *Конкуренция — Административно производство — Зачитане на правото на защита — Искане за предоставяне на информация, изпратено на предприятие — Задължение за предоставяне на информация, която може да се използва впоследствие за установяване на съществуването на антиконкурентно поведение — Прилагане по*

аналогия към физическите лица, срещу които е образувано производство за злоупотреба с вътрешна информация — Недопустимост
(член 18 от Регламент № 1/2003 на Съвета)

(вж. т. 46—48)

4. Сближаване на законодателствата — Търговия с вътрешна информация и манипулиране на пазара (пазарна злоупотреба) — Забрана — Санкции — Отказ за сътрудничество — Санкционирание на физическо лице за отказа му да даде отговори, които могат да ангажират отговорността му за нарушение, за което се налагат санкции с наказателноправен характер — Недопустимост
(член 47, втора алинея и член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз; член 30, параграф 1, буква б) от Регламент № 596/2014 на Европейския парламент и на Съвета; член 14, параграф 3 от Директива 2003/6 на Европейския парламент и на Съвета)

(вж. т. 52—58 и диспозитива)

Резюме

Физическо лице, срещу което е образувано административно разследване за злоупотреба с вътрешна информация, има право да запази мълчание, когато отговорите му могат да ангажират неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или наказателната му отговорност

Правото на мълчание обаче не може да обоснове всеки отказ за сътрудничество с компетентните органи, като отказа за явяване на изслушване или използването на отлагателни тактики

На 2 май 2012 г. Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Национална комисия за дружествата и фондовата борса, Италия) (наричана по-нататък „Consob“) налага на DB санкции в общ размер от 300 000 EUR за административно нарушение злоупотреба с вътрешна информация, извършено през 2009 г.

Тя му налага и санкция в размер на 50 000 EUR за отказ за сътрудничество. Всъщност, след като неколкократно иска отлагане на датата на изслушването, за което е бил призован в качеството си на информирано за фактите лице, DB отказва да отговори на поставените му въпроси, когато се явява на изслушването.

След отхвърляне на възражението му срещу тези санкции, DB подава касационна жалба пред Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия). На 16 февруари 2018 г. тази юрисдикция отправя до Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия) инцидентен въпрос за конституционосъобразност на италианската правна разпоредба¹, въз основа на която е наложена санкцията за отказ за сътрудничество. Тази разпоредба

¹ Член 187 quinquiesdecies от Decreto legislativo n. 58 — Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52 (Законодателен декрет № 58 — Единен текст на разпоредбите в областта на финансовото посредничество по смисъла на членове 8 и 21 от Закон № 52 от 6 февруари 1996 г.) от 24 февруари 1998 г.

санкционира неизпълнението в установения срок на исканията на Consob или причиняването на забавяне при упражняването на надзорните функции на този орган, в това число и от лицето, което Consob обвинява в злоупотреба с вътрешна информация.

Corte costituzionale (Конституционен съд) подчертава, че съгласно италианското право злоупотребата с вътрешна информация представлява едновременно административно нарушение и престъпление. По-нататък той посочва, че разглежданата разпоредба е приета в изпълнение на конкретно задължение, наложено с Директива 2003/6², а понастоящем тя изпълнява разпоредба от Регламент № 596/2014³. Тогава той отправя запитване до Съда относно съвместимостта на тези актове с Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), и по-специално с правото да се запази мълчание.

Съдът, голям състав, признава защитеното от Хартата⁴ право на мълчание на физическо лице и постановява, че Директива 2003/6 и Регламент № 596/2014 допускат държавите членки да зачетат това право в рамките на разследване срещу такова лице, което може да доведе до установяване на неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или на наказателната му отговорност.

Съображения на Съда

В светлината на практиката на Европейския съд по правата на човека относно правото на справедлив съдебен процес⁵, Съдът подчертава, че правото на мълчание, което е в основата на понятието за справедлив съдебен процес, не допуска по-специално физическо лице, „обвиняем“, да бъде санкционирано за отказа си да предостави на компетентния орган на основание на Директива 2003/6 или на Регламент № 596/2014 отговори, които могат да ангажират неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или наказателната му отговорност. В това отношение Съдът уточнява, че съдебната практика относно задължението на предприятията да предоставят в рамките на производства, които могат да доведат до налагане на санкции за антиконкурентно поведение, информация, която впоследствие може да се използва за установяване на отговорността им за такова поведение, не може да се приложи по аналогия при установяване на обхвата на правото на мълчание на физическо лице, обвинено в злоупотреба с вътрешна информация. Съдът добавя обаче, че правото на мълчание не може да обоснове всеки отказ за сътрудничество с компетентните органи, като например отказ за явяване на предвиденото от тях изслушване или действия за забавяне, целящи отлагане на провеждането му.

² Съгласно член 14, параграф 3 от Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 година относно търговията с вътрешна информация и манипулирането на пазара (пазарна злоупотреба) (ОВ L 96, 2003 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 5, стр. 210) държавите членки трябва да определят санкциите, които се прилагат в случай на отказ за сътрудничество в рамките на разследване по член 12 от тази директива. В последния член се уточнява, че в рамките на това разследване компетентният орган трябва да може да иска сведения от всички лица и ако е необходимо, да призове и да изслуша дадено лице.

³ Член 30, параграф 1, буква б) от Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно пазарната злоупотреба (Регламент относно пазарната злоупотреба) и за отмяна на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и директиви 2003/124/ЕО, 2003/125/ЕО и 2004/72/ЕО на Комисията (ОВ L 173, 2014 г., стр. 1). Тази разпоредба изисква да се определят административни санкции за липса на сътрудничество или за неспазване на правилата при разследване, проверка или искане, посочени в член 23, параграф 2 от този регламент, в чиято буква б) се уточнява, че в това число се включва разпитът на дадено лице с оглед получаването на информация.

⁴ Член 47, втора алинея и член 48 от Хартата.

⁵ Правото на справедлив съдебен процес е прогласено в член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

Накрая Съдът отбелязва, че както Директива 2003/6, така и Регламент № 596/2014 могат да се тълкуват в съответствие с правото на мълчание в смисъл, че не изискват едно физическо лице да бъде санкционирано за отказа си да даде на компетентния орган отговори, които могат да ангажират неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или наказателната му отговорност. При това положение липсата на изрично изключване на налагането на санкция за такъв отказ не може да засегне валидността на тези актове. Държавите членки трябва да гарантират, че физическо лице не може да бъде санкционирано за отказа си да даде такива отговори на компетентния орган.